

Liet za koristi delav-
skega ljudstva. Delavci
so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIAT

PAZITE!
na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (228)
je številka
tedaj vam a prihodnje
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

Štev. (No.) 227.

Chicago, Ill., 16. januarja (Jan.) 1912.

Leto (Vol.) VII.

Mož na svojem mestu.

Kako delajo kapitalisti z duhov-
niki, ki ne trobijo v njih rog.
Tampa, Florida. — Pastor prve
kongregacijske cerkve dr. R. Leo
Kirkland je nevrstjen zagovornik
pravice in kot tak navdušen
socialist, ki se bojuje z vso odloč-
nostjo za izboljšanje položaja
mezdnih sužnjev.
Ko so se kapitalisti zadnje spom-
lad hoteli združiti na škodo rev-
nih slojev, se je on tem oleruskim
zakonom vprl z vso silo in te na-
kane tudi preprečil. Zaradi tega
je bilo njegovo življenje nepre-
stašno v nevarnosti; njegovi kapi-
talistični nasprotniki so se ga ho-
teli iznebiti na vsak način. Njih
podlost je bila tako brezmejnja, da
so mu celo z življenjem grozili. A
pastor Kirkland je ostal mož, ker
je ljubitelj resnice in pravice.
Samoobsedbi je umevno, da so
se forni razdelili radi tega v dva
tabora: na eni strani pešiča kapi-
talistov in njih hlapcev, na dru-
gi strani masa revnejših slojev.
Oderška družba nikakor ni mo-
gla pozabiti svojega poraza in je
zato z vso silo nadaljevala boj
proti delavcem, oziroma sociali-
stom; zato je pastor Kirkland iz-
bral za svoj nedeljski govor svet-
topisemsko besede: "Moja hiša je
hiša molitve, a vi ste jo spremenili
v jamo razbojnikov in tatov".
O tej priliki je pričujoče bogate-
re po zaslužnju ožigosel ter jih
pokazal ljudstvu v pravi luči kot
grafterje in izkoriščevalce, ki ho-
dijo v cerkev samo iz hinavščine
a njih bog in vera obstojita samo
v dolarju.
Kapitalistične kukavice so ve-
dele, da je pridiga naperjena pro-
ti njim. Še tisti dan so sklicali se-
jo in sklenili, da mora pastor za-
pustiti službo; toda njih plani na-
kane se jim ni posrečila. Njih in-
fanterija se šla celo tako daleč,
da so ga osebno napadli s pestmi in
ker se to ni nič pomazalo, so iz-
poslovali od sodišča prepoved, da
bi smel njim nepriljubljeni pastor
že naprej pridigovati v dotični
cerkvi. Vzrok za njih podli čin so
navedli dejstvo, da je pastor
Kirkland socialist in da napolnju-
je cerkev s socialisti, oziroma
nunijskimi in netunijskimi delavci.
Za obravnavo so kapitalisti na-
jeli najboljšega advokata v me-
stu, a pastor je ostal sam brez za-
govornika in brez denarja. Ker
pa je bilo to početje podle bande
že prenesramno, so je zavzel za
pastorja senator McMillen in
pred zveznim sodiščem pobil toži-
telje in zgoraj omenjena prepo-
ved je bila razveljavljena.
V nedeljo po teh dogodkih je
bila cerkev do zadnjega kotička
napolnjena, skoro s samimi de-
lavci; kajti vse je hotelo slišati in
videti branitelja resnice in njih
lastnih pravie.
Da so kapitalisti ustavili vsako
podporo tej cerkvi, menda ni tre-
ba še posebej poudarjati, a pastor
ima cerkev vredno \$50,000 in
krasno župnišče, a njegovi sedan-
ji dohodki niti \$50 ne znašajo me-
sečno. Ondotni socialisti so posla-
li apel na vse sodruge v tistem
okraju za prispevke v pomoč žup-
niščevemu pastoru, ki bi lahko
imel najmanj \$5000 letnih dohod-
kov, ako bi hotel biti izdajca re-
snice in pravice katorkoli stopnje
njegovih stanovskih tovarišev.
Dejstvo, da socialisti nabirajo
za duhovnika prispevke, jasno ka-
že, da socialisti ne nsprotujejo
pravi in odkritosrčni veri in tudi
resničljubnim duhovnikom ne
pač pa pobijajo z vso silo hinav-
ščino, izdajstvo, laži in izkorišče-
vanje, pa najbo kjerkoli hoče.

Važna določba vrhovnega sodišča.
Vrhovno zvezno sodišče v Wa-
shington-u, D. C. je razglasilo za-
kon države Washington, ki dovo-
ljuje več kot šestnajsturno delo
železničarjev, nenustaven.
S to razsodbo so železniške druž-
be zelo prizadete.

KAKO SE DANES RAVNA Z STRAJKARJI.

Brezprimerna surovost in divjašt-
vo policije in fabrikantov.
Muscatine, Iowa. — Štrajki, ki
ga vodijo izdelovalci gumbov pro-
ti lastnikom tovarov, je eden naj-
večjih sedanjih delavskih bojov,
na katerih zgodovina naših držav
ni revna. Brezprimerna surovost
in podvigvanost od strani deloda-
jalec in policije že presega vse
meje in ko bi sedanja vlada imela
le počivo sra za zatirano in izko-
riščeivano delavstvo, bi tako ne-
sravno početje zabranila; a vlada
sama še pospešuje te nezaslišne
krivice, ki se gode delavstvu. A
kljub vsemu temu so štrajkarji
2500 po številu, ostali zvesti svo-
jim principom in vztrajajo pri
svojih opravičenih zahtevah tako
trdno kakor so prvi dan, ko so
stopili v stavko.
Boj med lastniki tovarov za
gumbe in njih delavci je že skoro
leto dni star, a ni bil tako oster,
zadnji čas pa je došel do viska.
Med tukajšnjimi neorganizirani-
mi izdelovalci gumbov se je za-
čelo gibanje za ustanovitev last-
ne unije že l. 1910. Lastniki tova-
ren so smatrali to agitacijo za
brezplodno, dokler niso videli,
da je pretežna večina njih usluž-
bencev med člani unije. Sedaj je
bil ozenj v strelhi. Po dolgi konfe-
renci so "bosji" sklenili, da pod
nobenimi pogoji ne priznajo
unije in so takoj tudi napovedali
brezobziren boj uniji in njenim
voditeljem.
25. februarja l. l. so odslovili
2200 moških in ženskih delavcev
z zavestjo, da bo to omajilo novo
organizacijo, a ta odslovice je
imela isto druge posledice, namreč,
da so tudi drugi delavci, ki
do tedaj še niso bili v uniji, uvide-
li veliko potrebo lastne organiza-
cije in takoj tudi pristopili v njo.
Da bi pa lastniki zakrili svojo
znoto, so razglasili, da so delavce
zato odpustili, ker imajo preveč
narejenega blaga v zalozah. Ker
pa "bosji" niso bili zadostno pri-
pravljeni za nadaljevanje boja
proti uniji, so se začeli pogajati
z voditelji in 13. marca l. l. so vsi
delavce sprejeli nazaj. Prvi mesec
je šlo vse lepo in delavci so se mi-
slili, da so njih delodajalci uvide-
li opravičenost unije in odnehali
od nasprotstev, a so se motili. Kapi-
talisti so se čutili dovolj močne
in pripravljene za boj, zato so po
nasvetu svojih advokatov najeli v
Chicago 25 privatnih policajev, ki
so začeli izivati mirne delavce, ce-
lo ženskam in otrokom niso pri-
zanašali. Ob vsaki priliki so se
norčevali iz delavcev, jih zasmrno-
vali in nesramno žalili, samo, da
bi dobili najmanjši povod za na-
pad. Governor Carroll jim je celo
poslal zvezno milico na pomoč.
Napadeli je prišel Carroll sam
posredovat in res se je naredil zopet
nile in 4. maja je šlo zopet 2500
delavcev na delo.
Nekaj dni pozneje so začeli
"bosji" odslavljati voditelje unije
menga za drugim in iz malenkost-
nih vzrokov, v dostih slučajih celo
brez vzroka. In tako je položaj
prihajal zopet v stari tir. Da pa
zopet vso krivdvo na delavce, so
zopet naročili tropo profesional-
nih provokatorjev, ki so ravnali z
delavci slabše kot s psi. In ako je
šel kdaj iskat pravice na sodišče
je dobil od kapitalističnega sodni-
ka mesto pravice par mesecov je-
že.

Ko so delavci v sprevodu kora-
keli po mestu na "labor day" so
bili postavljeni spijoni povsod in
kdo je bil zatožen, da se je vede-
lo spreveda, je bil drugi dan od-
slovljen. Zaradi tega barbarskega
početja je unija poklekla na
četrti vse delavce 2. oktobra. Od
tega časa naprej se nadaljuje ljut
boj. Oblasti so prepovedale vsako
zbriranje na cesti, in profesionalni
pretepači so dobili ukaz napast
vsakega štrajkarja, ki ga dobe ne-
cesti. Vsi trgovalci v mestu so se
strani kapitalistov in obsojajo

Sijajna zmaga socialistov v Nemčiji.

SOCIALISTI POŠLJEJO 76 POSLANCEV V DRŽAVNI ZBOR.
Berlin 13. jan. — Zmaga, ki so
jo izvojevali socialisti pri večraj-
šnjih državnozborskih volitvah, je
sijajnejša kot je kdaj mogel prič-
akovati pri tako velikem terorizmu
od strani vlade, ki je storila vse,
samo da bi zmanjšala število so-
cialističnih glasov; a vspeh vlad-
nega pritiska je imel za vlado slab-
ne posledice. Tista stranka, kate-
re se je vlada najbolj bala v zbor-
nici, kateri je vlada nasprotovala
z vsemi dovoljenimi in nedovolje-
nimi sredstvi, danes ponosno zre
na svoj triumfalni vspeh z popol-
nim zadoščenjem za vladne krivice,
kajti ona ve, da njeni glasovi
niso kupljeni in niso sad trenut-
nih vzhličenj, marveč so glasovi
neštete armade zavednega in za-
sužjenega nemškega delavstva,
ki je pričakovalo z veliko nestro-
pnostjo večrajšnjega dne, da se ma-
šuje za vse vnelovpivoje krivice,
katere on je zadal krivični vlad-
ni sistem. In priznati moramo, da
je nemška delavstva korenito ob-
ravnana s tem sistemom, morda
da je vodno. Pozabljen je danes trud,
pozabljene ogromne žrtve, gnotne
in moralne, in pozabljen je ljuti
boj, danes slavi pravičnost in ena-
kost svoje zmagovalce, danes je
dan našega vstajenja. Že vstaja
zlata zarja tam na vzhodu in mo-
gočni dan, ko se uresničuje naše
stbene želje, ko pade naš sovrag in
z njim vsa moč tiranstva v prah,
ni več daleč, kajti mi vemo, da
pride za zarjo vsemožno solnce
in mi vemo, da s solncem pride
naš dan.
Berlin, 13. jan. — Kakor poro-
čila kažejo, so socialisti izvolili
v državni zbor, a pri tem je volitev v 120
okrajih ostala neodločena, ker ni
noben kandidat dobil absolutne
vošne glasov. Volitev za te okraje
se vrši še enkrat in slej 24. l. m.
Pri teh ožjih volitvah upajo so-
cialisti dobiti najmanj 30 man-
datov, tako, da bo njih skupno
število znašalo nad 100. Socialisti
prihajajo v ožje volitve v 83 volitnih
okrajih in imajo skoro povsod
pošilko za zmago. Katera stranka
bo najmočnejša v parlamentu, se
še ne da konstatirati, ker je toliko
ožjih volitev, a gotovo je, da je

štrajki; zato so pa tudi delavci z
njimi korenito obravnali in še
bodo. Ker je izdelovanje gumbov
glavna industrija v tem mestu in
ker so delavci ustanovili svojo
restavracijo in svoje prodajalne
in bojkotirajo vsakega nasprotne-
ga trgovca, je polovica trgovcev
na robu propada.
Podlost in brezprimerna krivič-
nost kapitalistov in njih hlapcev
se je pokazala v vsaj svoji ostudni
margoti, ko je bil ustreljen štraj-
karjem naklonjen policaj. Ta
muje so hoteli obsesti na vrat
štrajkarjem, a so jim ni posrečilo.
Morice je bil pokonjen od kapi-
talistov in je bil pri obnavlavi
obojen umoril tretje vrste, dasi
je bilo jasno, da je zaslužil gavgc.
Ko je morilec Thomas Höckinson
šel iz zapora, je iskal novih žet-
ev in lotil se je dveh pri zadnjih
volitvah izvoljenih socialističnih
germanov, ki sta bila kapitalis-
toma ten v peti. Njuna krivda ob-
stoji v tem, da sta storila svojo
dolžnost in branila delavce po svo-
jih močeh, a okrajno sodišče in
porota, obstoječa iz kapitalistov
in stavkočazov, jih je spoznala
krivim hudočelstva in sodišče jih
je poslalo v ječo. Pa to jim še ni
bilo zadosti, uročili so zahtevo, da
so Aldermana Wilsona prožene iz
mesta, zato ker je socialist.

Vsaka stvar samo en čas trpi.
Sedaj poznajo delavci svoje pri-
ateljce, katerim so pri volitvi sa-
ni bič dali v roke, ki jih zdaj ne-
usmiljeno biča. Zato pa se danes
tem večjim gnusom odraščajo od

nekdanja vladna stranka uničena,
ker bodo socialisti in liberali
skupno glasovali v važnih zade-
vah.
Kakor je sedaj razvidno, je bilo
odklanih socialističnih glasov bli-
zu 4,500,000, torej več kot ena po-
lovica vseh glasov. Vzrok, da so-
cialisti niso dobili tudi vse kot
polovico poslancev, je v tem, ker
so socialistični glasovi v nekaterih
okrajih v popolni večini, v drugih
pa nezadostni za zmago. Pred sed-
minimi leti so socialisti dobili skup-
no 3,250,000 glasov, torej so v sed-
mi letih nagradovali za ogromno
svoto 1,250,000 glasov.
Mesto Berlin voli sedem poslan-
cev; od teh je bilo do sedaj šest
socialistov. Pri večrajšnjih volit-
vah so socialisti obdržali vseh šest
in s sedmimi prišli v ožje volitev
in upajo, da bodo tudi zmagali.
Socialisti so zmagali po vseh več-
jih mestih, razven v dveh okra-
jih, kjer pridejo v ožje volitev.
Vlada je imela pripravljeno vo-
jaštvo po vsej državi z namenom
zatreti vsako najmanjšo demon-
stracijo, a ljudstvo je ostalo mirno.
Časopisom je bilo večeraj prepo-
vedano naznaniti izid volitev.
Berlin, 13. jan. — Volitev se je
pričela ob desetih dopoldne in vo-
lileci so odločno vstrajali kljub hu-
demu mrazu.
Cesar Viljem v svoji palači v
Pottsdamu je sprejel mlado poročila
in nepriljubni vspehi sociali-
stov so ga zelo potrli. Še pri no-
benih volitvah ni tako delal za
potlačenje "rdeče nevarnosti" ka-
kor pri zadnji, a kljub temu so
socialisti sijajnejše zmagali kot
kda: prej. "Revež" ni baže celo
noč nie spal od same nervoznosti
in strahu pred "rdečkariji". V tej
zmagi je bil videl v stihu svoj pa-
dce, kajti socialisti imajo v svo-
jem programu odstranitve monar-
hije in vstanovi republike. Ure-
sušenije teh idej baže ni več da
leč.
Cesar je pričakoval sijajno zma-
go za vlado, a poraz, ki ga je dobil
od "nehvaležnega" naroda je
največja moralna klofuta, kar jih
je kdaj doživel.

te izkoriščevalne sodre in bodo
pri prihodnjih volitvah oddali
svoje glasove za socialistične kan-
didate.

OKROG 700.000 RUDARJEV GLASOVOLO ZA ŠTRAJK.

London. — Anglija je danes na
predvečer največje delavske kri-
ze, kar jih pozna njena zgodovina.
Poročila iz premogokopnih okra-
jev kažejo, da znaša število za
štrajk glasujočih rudarjev 7 proti
1, ako se njih delodajalci ne uda-
jo. Lastniki premogokopov v Not-
lumerland in Newcastle so odloč-
no odklonili priznati zahteve
svojih delodajalec. Sicer bo s
štrajkom prizadet ves angleški na-
rod, a ošabni baroni se zato prav
malo menijo.
Ves v skladiščih nahajajoči se
premog niti za en mesec ne zado-
stuje, vsled česar bo vstavljena
skoro vsa industrija.
Kakor se poroča ima unija deset
milijonov dolarjev preuoženja
pripravljenega za ta štrajk; zato
upajo, da se bodo lahko dolgo dr-
žali. Za slučaj nesporazumljenja z
delodajali bodo rudarji zaštrajka-
li 1. marca.
MORALA BOGATINOV.
Pariz, 12. jan. — Pred par tedni
so oblasti prišle na sled evetoči
trgovini z človeškim mesom, v ka-
tero so bile zapletene osebe naj-
višjih krogov. Aretiranih je bilo
devetnajst oseb, katere so bile več-
raj obsojene po dolgi in tajni ob-
ravnavi. Nekdanji urednik upljiv-
nega pariškega lista in slaven poli-
tik Viktor Flahon je bil obsojen
na eno leto ječe. Njegova tovari-
šica in voditeljica nesramnih orgij
v Flahonovi vili je bila obsojena
na deset mesecev ječe. Voditelj
agenture, kjer so se deklarirale ku-
nolave in prodajale za dobiček, Ga-
brijel Guilmoin pa je dobil dve leti
ječe.
Šest sokrivcev je bilo izganih
iz Francije. Matere, ki so proča-
jale svoje hčerke, so bile obsojene
od 6 mesecev do šest let.
Umazano perilo, ki se je pralo
pred pariškim sodiščem, je bilo
tako ostudno, da je moralo sodiš-
če odrediti tajno obravnavo in da
se ga je celo francosko časopisje
sramovalo natisniti, dasi isto v
tem oziru skoro ne pozna mej.
Flahon je bil nekaj vodja vse-
ga skandaloznega početja, a ni
prejemal nikakega denarnega pro-
fita" od prodaje nedolžnih člove-
ških žrtev. Da je pa dobil tako
majhno kazen, je vzrok njegov ve-
lik politični upljiiv.
Kakor je policijsko poizvedo-
vanje dognalo na podlagi izpo-
vedb bližnj omenjene agenture, so
tu sem zabajali višji uradniki, di-
plomatje, bankirji, fabrikantje in
drugi njih vrste in odhajali z vso
luksturizozno začo z mladimi žrtva-
mi, ki so si jih najeli začasno.
Vse te žrtve so bile v največnji
šči dobi. Neka mati je prodala svo-
jo hčer, ki je bila stara komaj
enašt let. Mnogo odličnih oseb je
bežalo iz Francije ter se tako iz-
ognilo obravnave in kazni. Baže
numerava sodišče nad njimi raz-
glasilo izgnanstvo, kar jim bo za-
branjevalo povrnitev nazaj v
Francijo. — Ta dejstva govorijo
dovolj sama in zato ne rabijo no-
beneza komentarja.

NOV PREDLOG SODRUGA BERGERJA.
Washington, D. C. — Zadnji te-
den je vložil Victor L. Berger, edi-
ni socialistični kongresman, pred-
log, da vlada ustanovi v Washing-
tonu takozvani department trgo-
vino, kjer bodo tu službovali vlad-
ni uslužbenci, katerih je okrog
50,000, dobivali življenske potreb-
ščine za najnižjo možno ceno. Po
Bergerjevem mnenju naj bi zve-
ni tajnik notranjih zadev imel vr-
hovno vodstvo te trgovine. Pro-
lagatelj zahteva od vlade za usta-
novitev tega million dolarjev.
Da bodo tukajšnji trgovalci z
vso silo nasprotovali Bergerjevemu
predlogu, je samoobsedi umevno.
Ker je dosti omenjenih usluž-
bencev slabo plačanih, bi jim bila
taka trgovina pri sedanjih draginji
nelvomno dobrodošla.

Kaj hoče social-demokracija.

Ako študiramo značaj današnj-
jih političnih strank, tekcoj lahko
uvidimo, da je bistvo in značaj
njih strmljen skoraj pri vseh je-
dnak, ne oziraje se na njih verski
ali narodni princip. Stremjenja
teh strank se koncentrirajo v prvi
vesti v željah po vladi, to je v ko-
ristolovstvu voditeljev ene ali
druge stranke. Preko osebnega
dobička ne sega program nobene
stranke. Posledica tega je, da ho-
čejo vse stranke obnoviti nekdan-
je razmere ali pa sedanje obdrža-
ti; le malokje sega strankin pro-
gram v reformacijo ali zboljšanje
sedanjih razmer. Ako pa ima tak
program kakva stranka, tedaj osta-
ne tozadevna točka samo na pa-
pirju, kamor so jo deli kot nekako
zaujko na katero se lovi volilce.
Ako s to analizo primerjamo se-
daj našo social-demokratsko
stranko, moramo reči, da naša
stranka ni politična stranka v na-
vadnem pomenu besede kakor so
druge politične stranke, kajti ves
njen program ni družega kot re-
forma obstoječih razmer na vsej
črti.
Socialna demokracija je torej
nositeljica socialne spremembe, so-
cialnega prevrata t. j. socialne re-
volucije, ki ima namen zboljšati
sedanje krivične razmere v smi-
slu pravčnosti in enakosti; ona
torej stavi za popolnim preobra-
tom človeške družbe. Na podlagi
te definicije lahko trdimo, da je
socialdemokratsko gibanje naj-
večje kulturno gibanje in svetov-
ni zgodovini. To gibanje se ne
omejuje samo na eno državo ali
en narod, marveč se razteza po
vsem svetu. Po tem takim so so-
cialdemokratske stranke v posa-
meznih državah in deželah le ne-
kake podružnice vsesobne socialde-
mokracije. In to je nova važna
punta, po kateri se naša stranka
razločuje od drugih političnih
strank. Dobijo se sicer tupatam
neznamni pojavi kakor klerikalne
ali katoliške stranke, ki se prište-
vajo tudi mednarodnim, a po svo-
jem bistvu se nazadnje prav nič
ne razlikuje od drugih koristolov-
skih strank in zato se ta med-
narodnost nikakor ne more pri-
menjati internacionalnemu značaj-
u naše stranke. Ta katoliški in-
termacionalizem je le nekaj po-
pačen in doela skvarjen pojav
onega mednarodnega kulturnega
gibanja ki je pred 1900 leti zavze-
malo tako velik obseg, to je bilo
krščansko gibanje. A čim bolj so
se nositelji tega krščanskega gi-
banja odtujevali bistvenim prin-
cipom pravičnosti, enakosti in
človekoljubja, tem hitreje je zgubljalo
krščanstvo sposobnost za splošen
internationalizem. Ta odkupitev
pravemu krščanstvu je
rodila Husa, Lutera, Zvinglija
Kalvina in druge reformatorje —
(med Slovenci Primož Trubar).

Socialni demokrati so ravno
zaradi njene splošne mednarodno-
sti očita da je premalo narodna in
zato nepriporočljiva. Ta očitke bi
bil opravičen, ako bi bila za ene
narode bolj narodna kot za dru-
ge, a če je za vse jednako narod-
na, potem je ta trditve nasprotni-
kov ničeva. Dokazano dejstvo pa
je, da je v socialni demokraciji re-
šitev narodnega vprašanja edino
(Nadaljevanje na drugi strani.)

DELNIČARJI JUGOSL. DEL. TISK. DRUŽBE POZOR!
Zadnji ponedeljek večer v Ja-
nuarju 1912 ob 8. uri se vrši redni
letni občni zbor delničarjev Ju-
gosl. del. tisk. družbe, v dvorani
F. Soukupa, vogal 26th Str. in
Avers ave.
Dnevni red seje se naznani po-
zneje.
Prosi se vse vnanje delničarje,
da pošljejo na svoje zastopnike
tozadevna pooblastila.